

YHDENVERTAISUUS –JA MONINAISUUSOSAAMISTA KANSANOPISTOON, osa 2

13.5.2024

Annina Laaksonen

Nuorisoseurat

Tämän koulutuksen tavoitteet

- Tunnistaa omia ennakkoluuloja
- Syventää ymmärrystä turvallisemman tilan periaatteiden ja arjen toiminnan välillä
- Syventää ymmärrystä oman toiminnan, arvojen ja ajattelumallien vaikutuksesta turvallisemman tilan luomiseen
- Tarkastella yhteisiä toimintamalleja sekä viestintää suhteessa turvallisemman tilan tavoitteluun.

Tämän aamun ohjelma

- Välitehtävän purku pienryhmissä
- Sanoista käytäntöön: teflontestistä arjen tilanteisiin
- Mitä tarkoitetaan turvallisemmalla tilalla?
- Jatkostepit

Välitehtävän purku

Tehtäväksiantomme oli:

Havainnoi 1. ja 2. koulutuskerran välissä ympäristöäsi.

- Mitä huomaat a) sanavalintojen, b) olettamusten, c) yleisten käytäntöjen näkökulmasta?
- Miten erilaiset ihmisryhmät huomioidaan vaikkapa julkisissa palveluissa (liikenne, kaupat, asiointi viranomaisten kanssa, jne)?
- Mennään pienryhmiin ja puretaan havaintoja aluksi niissä, sen jälkeen yhteisesti.

SANOISTA KÄYTÄNTÖÖN

Nuorisoseurat

Teflontesti

Pohdi itseksesi, kuinka usein joudut elämässäsi epämukaviin tilanteisiin tai epämukavan erityishuomion kohteeksi seuraavien ominaisuuksiesi vuoksi?

- ikä
 - etninen tausta
 - kansalaisuus
 - äidinkieli tai -kielet
 - uskonto tai maailmankatsomus
 - sukupuoli, sukupuoli-identiteetti tai tapa ilmaista omaa sukupuolta
 - seksuaalinen suuntautuminen
 - vammaisuus
 - terveydentila
 - poliittinen mielipide tai vakaumus
- Usein: 3 pistettä, joskus: 2 pistettä, harvoin: 1 piste, en koskaan: 0 pistettä
- Kukin laskee itselleen pisteet kustakin kohdasta. Pisteitä voi saada 0-30.

Nuorisoseurat

Teflontestin purku

- Millaiset pisteet sait?
- Millaisten asioiden vuoksi olet itse kokenut syrjintää?
- Miltä se tuntuu?
- Oletko nähnyt sivusta, kun toista syrjitään jonkin listassa olevan ominaisuuden vuoksi?

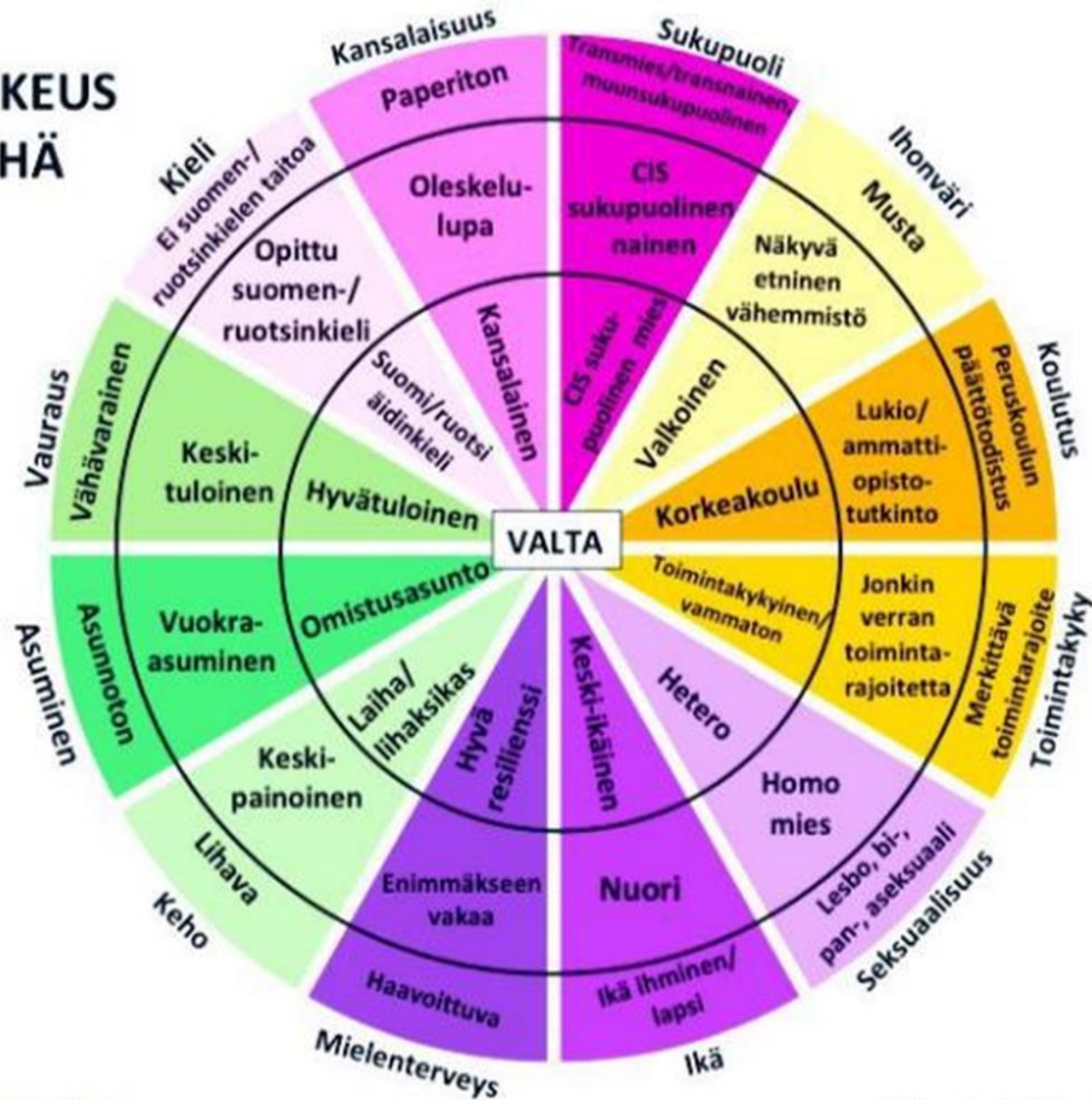

Teflontestin purku

- Mitä pienemmät pisteet saat, sitä harvemmin joutuu elämässään syrjityksi. Testin nimi viittaa siihen, että pinnallemme muodostuu ikään kuin "tefloninen pinta", kun emme itse altistu syrjinnälle. Ilman omaa kokemusta syrjityksi tulemisesta, voi olla vaikeaa ymmärtää, miltä syrjintä tai epäasiallinen kohtelu voi tuntua.
- Niiden kautta voi avata omia ajattelun vinoumiaan (stereotypiat, olettamukset, ennakkoluulot)
- Tiedostamattomat ennakkoluulot ja olettamukset esiin ("unconscious bias") ohjaavat toimintaamme usein huomaamattamme.
- Pelkkä tiedostaminen ei riitä vaan täytyy olla toimia, jotka ennaltaehkäisevät ennakkoluulojen ja olettamusten syntyä.
- Yksilö voi itse muuttaa toimintaansa muita ihmisiä kohtaan tiedostamalla omat ennakkoluulonsa, olettamuksensa ja stereotypiansa. Myös tahto ja asenne ovat isossa roolissa.
- Moninaisuusosaaminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen ovat ennen kaikkea taitavaa viestintää ja tilanteenlukutaitoa, omien olettamusten tiedostamista sekä rakenteiden tarkastelua ja kyseenalaistamista

ETUOIKEUS -KEHÄ

Original: ccrweb.ca adapted by Sylvia Duckworth

Käännös: Michaela Moua 2021

Tauko 5 minuuttia

Nuorisoseurat

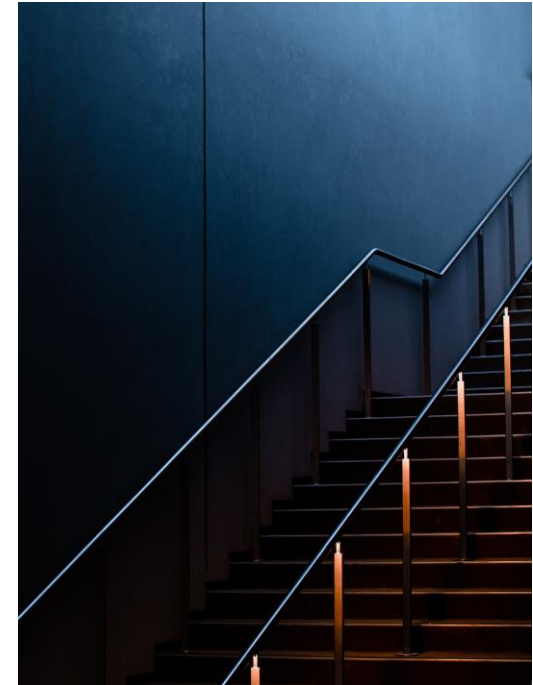
**Mitkä asiat voivat mielestäsi luoda opiskelijoille
turvattomuuden kokemusta ?**

Nuorisoseurat

Turvaton tilaa voivat luoda mm...

- Fyysiset esteet paikalle pääsemiseen (esim. rappuset) TAI se ettei näistä ole tiedotettu ennakkoon
- Epäselvyys tilassa (esim. ei riittävästi istumapaikkoja, ei tietoa wc-tilojen sijainnista)
- Vain miehille/naisille suunnatut wc -tai pukeutumistilat, ei esteettömiä tiloja
- Epäselvyydet käytännöistä kuten aikataulusta, taukojen aikataulusta tai muusta toimintaan liittyvästä.
- Ennakko-oletukset paikasta tai paikan toimintatavoista

Turvaton tilaa voivat luoda mm...

- Ihmiseen tai tavaroihin koskeminen ilman lupaa
- Keho- ja/tai ruokarauhan rikkominen
- Virheelliset olettamukset (ajattelun vinoumat) esim. sukupuolesta, etnisyydestä tai muusta taustaan liittyvästä
- Poliittisten tai uskonnollisten näkemysten esille tuominen toiminnoissa, joiden tulisi olla sitoutumattomia
- Häiritsevää tai syrjivää puhe tai käytös, asiaton vitsailu
- Rasismi
- Seksismi

Turvallisemman tilan mahdollistaminen

- Fyysisen tilan voi tehdä ennakkotiedottamisen ja esteettömyyden lisäksi fyysisesti mahdollisimman turvalliseksi selkeiden opasteiden avulla.
- Ensivaikutelma on tärkeä: huolehdi etukäteen, että jokaiselle on paikka, ota tarvittaessa vastaan.
- Turvaa mahdollisimman hyvä valaistus ja kulkeminen
- **Luo sana- ja kuvavalinnoilla turvallisempaa tilaa.**
- **Pidä turvallisemman tilan periaatteita esillä.**
- **PUUTU epäasialliseen kohteluun, vaikka kyse olisi ”viattomasta vitsailusta”.**

Turvallisemman tilan mahdollistaminen

Jos sinulla on ennakoilmoittautuminen toimintaan, voit viestiä esimerkiksi näin:

*Koulutus järjestetään Helsingissä **viikoppäivä xx.x.2023 klo x-xx**. Koulutustilana toimii **PAIKKA osoitteessa XXX**. Huomaathan, että koulutuspaikan sisäänkäynti on sisäpihan puolella. Koulutustila ei valitettavasti ole esteetön, mutta olethan minuun yhteydessä, jos kaipaate lisätietoja tilasta tai tarvittavista järjestelyistä.*

*Koulutuksessa tarjotaan aamu- ja iltapäiväkahvit sekä pientä purtavaa. Kaikki tarjottavat ovat laktoosittomia ja lakto-ovo-kasvisruokavalioon sopivia. **Ilmoitathan muusta mahdollisesta erityisruokavaliostasi viimeistään viikoppäivä X.X. osoitteeseen XXX***

Nuorisoseurat

Turvallisemman tilan mahdollistaminen

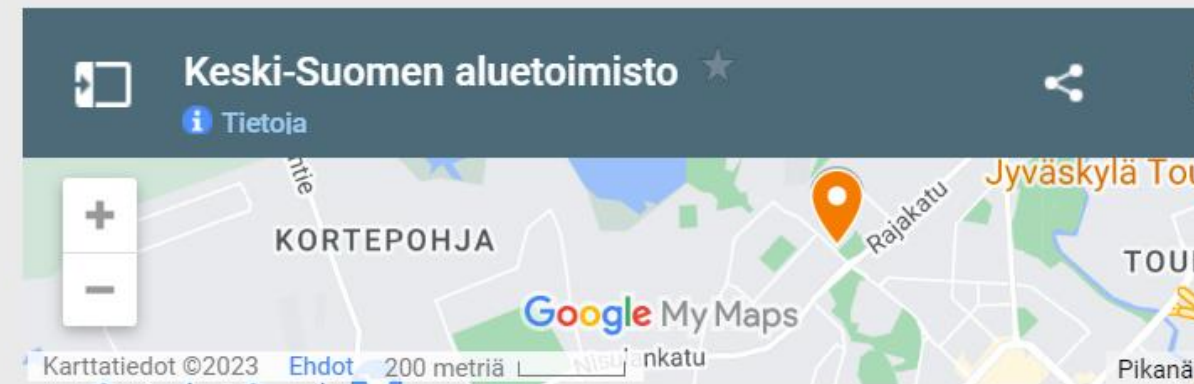
- Mikäli mahdollista, turvaa osallistumispaikan esteettömyys JA/TAI kerro esteettömyystiedot osallistujille ennakkoon
- Myös kuva paikasta voi auttaa saavutettavuuden tukemisessa

Suomen Nuorisoseurat ry - Keski-Suomen aluetoimisto

Toimistomme sijaitsee kolmannessa kerroksessa osoitteessa

Sepänkatu 14 C

40720 JYVÄSKYLÄ

Säännöistä kiinni pitäminen ja puuttuminen

- Yritä päästä kiinni omista ennakkoluuloistasi, stereotyyppioista ja muista ajattelun vinoumista – ne vaikuttavat vääjäämättä toimintaasi joskus.
- Huolehdi, että (yhteisesti sovituista) säännöistä pidetään kiinni.
- Näytä esimerkkiä esimerkiksi kehorauhaan ja ruokarauhaan liittyen (= älä kommentoi kenenkään ulkonäköä, ruoka-annosta tms).
- Mikäli kohtaat syrjintää, epäasiallisuutta, tai muuta häirintää, puutu tilanteeseen
- Huolehdi siitä, että turvallisen tilan toteutuminen on JOKAISEN asia: koko henkilöstön sekä jokaisen opiskelijan.
- **Tätä tarkoittaa turvallisemman tilan periaatteiden vieminen käytäntöön.**

Puheen merkitys

- Pohdi, ketä yhteisössä vallitseva puhetapa ottaa mukaan, sulkeeko se jotain pois?
- Onko puhe normatiivista vaiko sensitiivistä, jokaista kunnioittavaa?
- Puhutko tytöistä ja pojista tai miehistä ja naisista, vastakkaisista sukupuolista vai kaikista sukupuolista?
- Puhutko isästä ja äidistä, vanhemmista, huoltajista, perheen aikuisista?
- Vitsaillaanko teillä joidenkin ihmisryhmien kustannuksella? Onko se yleisesti hyväksyttyä?

Pohdittavaksi:

- Kenen ehdoilla työtäni teen?
- Mitkä ovat työtäni ohjaavat keskeisimmät arvot?
- Miten arvot suhteutuvat ammattini ammattieettisiin lähtökohtiin?
- Tuenko osallistujassa olevaa erityisyyttä vai vahvistanko normatiivista käytöstä, jolla osallistuja "sopeutuu" joukkoon?
- Miten suhtaudun itselleni vieraaseen?
- Tunnistanko rasismia, homo- ja transfobiaa, seksismiä, vammaisuuteen tai kulttuureihin kohdistuvaa syrjintää?
- Onko minulla riittävästi välineitä puuttua kiusaamistilanteisiin tai vihapuheeseen?

Välitehtävä seuraavaa kertaa varten

- Mieti, millaisia konkreettisia asioita teidän pitäisi kehittää omassa opistossanne yhdenvertaisuus –ja moninaisuusteemojen tiimoilta.
- Kenen pitäisi olla mukana?
- Mitä pitäisi tapahtua?

**Kiitos – yhdessä rakennamme
tulevaisuuden!**

Nuorisoseurat